

Michael Colgan, David Ronne, Dan Wallin, Robert J. Litt, Elliot Tyson, Neil Brody.

Medv: Jessica Lange (Frances Farmer), Sam Shepard (Harry York), Kim Stanley (Lillian Farmer), Bart Burns (Ernest Farmer), Christopher Pennock (Dick Steele), James Karen (Dommer Hillier), Gerald S. O'Loughlin (Læge), Sarah Cunningham (Alma Styles), Allan Rich (Mr. Bebe), Woodrow Parfrey (Dr. Doyle), Jack Riley (Bob Barnes), Darrell Larson (Louellas spion), Jordan Charney (Harold Clurman), John Randolph (Venlig dommer), Keone Young (Kinesisk læge), Jeffrey DeMunn (Clifford Odets), Lane Smith (Dr. Symington), Bonnie Bartlett, Jonathan Banks, James Brohead, J.J. Chaback, Daniel Chodos, Rod Colbin, Donald Craig, Lee De Broux, Jack Fitzgerald, Nancy Foy, Anne Haney, Richard Hawkins, Patricia Larson, Albert Lord, Vincent Lucchesi, Jack Manning, Rod Pilloud, Larry Pines, David V. Schroeder, Helen Schustack, Sandra Seacat, Charles Seaverns, Karin Strandjord, Vern Taylor, Andrew Winner, Biff Yeager, Alexander Sale, Paul Fleming, M.C. Gainey, Roger Galloway, Matthew Goldsby, Paul Keith, F. William Parker, Charles Shull, Teda Bracci, Jan Burrell, Flo de Re, Dods Frank, Patricia Gaul, Robin Ginsburg, Pamela Gordon, Anjelica Huston, Jamie Johnston, Ola Kaufman, Donna LaMana, Sharmagne Leland-St. John, Jane Llig, Alexandra Melchi, Patricia Post, Zeld Rubenstein, Nina Schneider, Marlene Silvers, Vicki Williams, Susan Wolf, Tom Amundsen, Anne Hallsett, Barry Jamesby, Len Lookabaugh, Oceana Marr, Vahan Mooskian, Tom Pletts, Eileen T'Kaye, Lila Waters, Charles Prior, Carl Kraines.

Længde: 140 min. **Udl:** Constantin. **Prem:** 18.4.83 - ABCinema + Cinema 1-8.

PS Foruden den her over anmeldte spillefilm-biografi er der også for amerikansk fjernsyn produceret en biografisk skildring af Frances Farmer. Med titlen »Will There Really Be a Morning« blev den sendt den 22.2.83 i USA, hvor Kaare Schmidt så den. Her hans anmeldelse.

Biografiske film trækker ofte på filmlitteraturens uendelige strøm af sladderjournalistiske beretninger om stjernernes karriere og privatliv. Flertallet af disse biografiske film når da heller ikke længere end til at give de velkendte data et akkompagnement af lyd og billede. Man digter ikke om en virkelig succeshistorie, som jo allerede har bevist sin publikumstække. Men for den filmiske fortælling er der en verden til forskel på en mosaik af situationer, hvis eneste indbyrdes forbindelse er, at de rent faktisk har fundet sted, og så en beretning med en overordnet synsvinkel, der kan kæde begivenhederne sammen til et dramatisk forløb. Det aktuelle eksempel på denne forskel er biograffilmversionen og TV-filmversionen af Frances Farmers livshistorie.

»Frances« lever på flot produktion og den fabelagtige Jessica Lange. Men handlingen er en situationsmosaik, kædet sammen gennem en anden person, et »vidne«, der fortæller. Derfor savnes den røde tråd, der kan afdække, hvorfor det går Frances så skidt. Jessica Lange kan holde os tryllebundne, men hun kan ikke besvare det spørgsmål, som filmen ikke stiller.

Til trods for at bioversionen naturligvis er langt den dyreste, så står TV-versionen i dette tilfælde ikke tilbage for den i fortællekunst og spil – og så har den den dramatiske helhed, som biofilmen mangler. Susan Blakely har ikke Langes stjerneudstråling, men i en kunstnerisk lige så sikker præstation forlener hun rollen med en intelligens og en desperation, der får os til at tro på personen som et menneske. TV-filmen bygger på Farmers selvbiografi, og den benytter hendes synsvinkel til at skabe et psykologisk drama om kvinden, der bliver knust mellem personlig og kunstnerisk kompromisløshed og andres udnyttelse af den stjernestatus, der for hende selv er noget ydre og noget falsk.

Hvor moderen i »Frances« skifter uklart mellem det velmenende, det solidariske og det undertrykkende, så er hun her helt gennemført det amerikanske moderdyr (nuanceret og truende i Lee Grants effektivt underspillede fremstilling), der på alle måder prøver at dominere datteren, og dermed betinger både hendes kompromisløse drøm om frihed og hendes fuldstændige nederlag. De øvrige begivenheder spreder sig ud fra denne kerne, og den psykologiske nuancering gør det muligt at tro på Frances som på en gang psykisk stærk overfor en sindssyg verden og psykisk hæmmet i en nærmest skizofren binding til moderen.

Filmen er en stadig dybere afdækning af forholdet mellem mor og datter – Frances' gentagne forsøg på at flygte og komme til at stå på egne ben, og moderen, der indhenter hende efter hvert nyt nederlag og under dække af støtte forstærker sit psykiske greb om datteren. Denne »dobbeltbinding« i et had-kærlighedsforhold til moderen betinger også opgøret med den stjernestatus, som egentlig er moderens ambition, og fører til, at Frances vender hjem og plejer moderen i hendes alderdom, trods sin erkendelse af hendes ødelæggende psykologiske indflydelse og direkte skyld i indespærringen på sindssygehospitalet med elektrochokbehandlinger og psykisk og fysisk nedbrydelse til førelse.

Det er en rystende stærk beretning, der er rystende godt fremstillet. Man kan kun håbe, at dansk TV (eller en videoudelejer) tager den hjem.

Kaare Schmidt

WILL THERE REALLY BE A MORNING?

TV-film, USA 1983. **P-selskab:** Jaffe-Blakely Films/Sama Productions/Orión Productions. **Es-P:** Sandy Arcara. **Co-Ex-P:** Stephen Jaffe. **Supp-P:** Richard M. Rosenbloom. **Instr:** Fielder Cook. **Manus:** Dalene Young. **Efter:** Frances Farmers selvbiografi (samme titel, udgivet 1972, to år efter hendes død). **Foto:** Michel Hugo. **Klip:** George Nicholson. **Musik:** Billy Goldenberg.

Medv: Susan Blakely (Frances Farmer), Lee Grant (Lilian Farmer, hendes mor), Royal Dano (Frances' far), John Heard (Clifford Odets), Melanie Mayron (Sophie), Joe Lambie (Bill Anderson).

Længde: 180 min. inkl. reklamer, dvs. ca. 140 min. **Prem:** CBS Network 22.2.1983. Optaget i Toronto og Los Angeles.

TRE BRØDRE

Instruktør: FRANCESCO ROSI

En af mine venner påstår hårdnakket, at Francesco Rosi ikke er kunstner! Rosis tidligere film har da også, set fra et kunstnerisk synspunkt, været tyngt af sensationalistiske emner udtrykt i en flimrende sociologisk stil. Han har beskæftiget sig med bolighajer, oliespekulanter, korruption, mafiagangstere etc. Distancen har altid været Rosis stilistiske særpræg. Han har bevidst prøvet at undgå det alt for emotionelle og personlige, og har derfor fokuseret på samfundsanalysen fremfor på individet, hvilket har resulteret i, at hans film hovedsageligt har fungeret som intellektuel stimulation.

Rosis filmatisering af Carlo Levis berømte bog »Kristus standsede ved Eboli« (vist som TV-serie i dansk TV) udgør imidlertid et vendepunkt i hans karriere. Det er beretningen om den anti-fascistiske Levis forvisning til en fattig, malariahærgede landsby i det syditalienske landskab Lucanien. Under sit tvungne exil får Levi øjnene op for andre aspekter af livet, end dem han normalt beskæftiger sig med i sit norditalienske intellektuelle miljø. Levi lærer at se fremfor at tænke. Den nye verden der åbner sig for hans øjne er desto mere uendervfuld ved oprindeligt at være ment som en straf. Magthaverne i Rom og de andre storbyer kan simpelt hen ikke forestille sig noget mere viderværdigt end at måtte leve i Lucaniens livløse landsbyer.

Angsten for det umiddelbart set begivenhedsløse, det lavmælte og usensationelle deler Rosi tydeligvis med de herrer, der sendte Levi hinsides Eboli. Det har formentlig krævet en del mod at forlade de dagsaktuelle magtstudier til fordel for Levis stilfærdige meditationer. Resultatet er imidlertid blevet så fremragende, at Rosi ligefrem betegner »Kristus standsede ved Eboli« som en slags ny start i sit filmliv.

Splittelsen imellem det rige Norditalien og det fattige Syditalien har hele tiden været afspejlet i Rosis film. Han stammer selv fra syd, og har med to undtagelser ladet sine film foregå her. I det tilfælde hvor Rosis film foregår i Norditalien, kommer hovedpersonen sågar sydfra. Men emnemæssigt set har han måttet gå en omvej ad *magten* for at komme til *mennesket* ... og følelserne.

Hvor de tidligere film var komplekse skildringer af en i virkeligheden enkel, omend dunkel, magtstruktur, er både »Kristus standsede ved Eboli« og Rosis seneste film »Tre Brødre« fra 1981 enkle poetiske skildringer af komplekse relationer.

Den ydre historie i »Tre Brødre« er ikke særlig original: Tre brødre kaldes hjem til deres mors begravelse. Den ældste, Raffaele (Philippe Noiret) er dommer i Rom og plages af mareridt om den skæbne, der meget vel kan ramme en person, der vover at dømme terrorister. Den mellemste bror Rocco (Vitto-

Marta Zoffoli og Charles Vanel i en scene fra »Tre Brødre«

rio Mezzogiorno) tager sig af adfærdsvanskelige børn på et hjem i Napoli og den yngste, Nicola (Michele Placido) er politisk aktiv industriarbejder i Torino.

Nicola medbringer yderligere sin otteårige datter Marta (Marta Zoffoli) og personerne spænder således over hele aldersspektret fra Marta over de tre brødre og til den gamle far, der spilles af en næsten halvfemsårig Charles Vanel i overdådig form. Men det er ikke blot generationskonflikter, de fem hovedpersoner repræsenterer. Konfrontationen med barn-domshjemmet fremprovokerer en slags status over det liv, de tre brødre har valgt fremfor at blive på gården. Efter deres uro og mareridt at dømme er resultatet af denne selvransagelse ikke det allerbedste.

Konflikterne bevæger sig endvidere imellem såvel samfundslag (arbejdere/akademikere), som by og land (emigranterne/de tilbageblevne) og nord-syd, hvor fraflytternes problem er, at de nu ikke mere føler sig tilpas nogen af stederne.

Hertil kan filmen meget vel forekomme rigeligt konstrueret og alt for præget af den gamle »analytiske« Rosi. Det er i virkeligheden heller ikke alle disse geografiske og ideologiske konflikter, der gør »Tre Brødre« til en så enestående oplevelse, som den faktisk er. Filmens rigdom ligger i det udtal-

te. Fotografen Pasqualino de Santis' studier i det syditalienske lys for eksempel, hvadenten det bevæger sig hen over faderens pragtfulde gamle gård, hans lige så karakterfulde ansigt eller flimrer igennem egetræet udenfor gårdens port. Med en fotograf som de Santis behøver man ikke at være bange for at se, blikket bliver aldrig slidt, billedet aldrig ordinært.

Den samme dugfriske oplevelse fornemmer man i forholdet mellem den gamle mand og hans barnebarn, der med det samme slutter sig til ham. Mens de tre brødre natten før moderens begravelse ligger fuldt påklædte på deres senge og skiftevis diskuterer, skændes og har mareridt, hviler Marta og den gamle mand sig sammen i indforstået tavshed.

»Tre Brødre« forekommer umiddelbart meget homogen i sit udtryk, med gården, landsbyen og landskabet som samlende element. Filmens facade udtrykker ro, hvilket ikke mindst skyldes de Santis' dvælende kamera. Inde bag denne facade er filmen imidlertid fuld af brud, ikke kun i form af brødrenes konstante mareridt, men også ligefrem i et enkelt tilfælde en eventyragtigt utopi om en masse børn, der i en fantasikulisser fejrer verden ren for våben og affald.

Endnu mere besynderlige og foruroligende er de episoder, der ikke skilter med »uvirkelighed«. Således møder Vanel pludselig sin afdøde kone, der beder ham hjælpe sig med at fange en kanin, som de skal have til middag. Samme afdøde hustru hilser, hvis jeg ikke tager meget fejl, på Vanel, da han står under familiens egetræ. Man fornemmer klart, hvor svært Vanel har ved at acceptere, at hans kone igennem formentlig halvtreds år kan forsvinde fra den ene dag til den anden, mens tingene omkring ham forbliver de samme. Man kan betragte disse hændelser som en understregning af den kontinuitet og harmoni, der hersker i landsamfundet. Kontrasten er betydelig mindre i Vanels syn end i f.eks. Raffaeles og døden er langt mindre afskyelig for Vanel end for hans ældste søn, der på et tidspunkt drømmer, at han er blevet dræbt af terrorister og således oplever sin egen død.

»Tre Brødre« adskiller sig altså betragteligt fra Rosis »politiske« film. Diskussionerne er stadig til stede, uden dem ville Italien næppe være hvad det er; men filmens sande budskab ligger i den stille opdagelse af omverdenen og derigennem af sig selv. Dommeren Raffaele siger på et tidspunkt til sin gamle studiekammerat, der er blevet i landsbyen: »Det er en vanskelig tid!« hvortil der svares: »Har det ikke altid været det i Italien...«. Tingene ændrer sig ikke så meget, som vi undertiden fristes til at tro.«

Rosi forsøger ingenlunde at angive en nostalgisk vendt tilbage-til-landsbyerne stemning. Han undrer sig mere over at vi med en standhaftighed, der er en lemminge-flok værdig, vedbliver at lade os dominere af storbyens fragmentarisme og flygtighed. Rosi er nået frem til, at sensualitet er at foretrække for analyse.

Kunstner? Javist.

Jan Kornum Larsen

TRE BRØDRE

Tre Fratelli. Italien/Frankrig 1981. **P-selskab:** Iter Film/Gaumont. **P:** Giorgio Nocella, Antonio Macri. **P-leder:** Franco Ballati. **Instr:** Francesco Rosi. **Instr-ass:** Gianni Arduini. **Manus:** Tonino Guerra, Francesco Rosi. **Efter:** Novelle af A. Platonov: »Tretj Syn«. **Foto:** Pasqualino De Santis. **Kamera:** Mario Cimini. **Farve:** Technicolor. **Klip:** Ruggero Mastroianni. **Ark:** Andrea Crisanti. **Kost:** Gabriella Pescucci. **Musik:** Piero Picconi. **Tone:** Mario Bramonti, Romano Checacci. **Lyd-E:** Renato Marinelli.

Medv: Charles Vanel (Donato Giuranna), Philippe Noiret (Raffaele Giuranna), Vittorio Mezzogiorno (Rocco Giuranna/Donato som ung), Michele Placido (Nicola Giuranna), Andrea Ferréol (Dommerens hustru), Maddalena Crippa (Giovanna), Sara Tafuri (Rosaria), Marta Zoffoli (Marta), Tino Schirinzi (Raffaeles ven), Simonetta Stefanelli (Den unge Donatos kone), Pietro Biondi (I. dommer), Accursio di Leo, Rosa d'Antonio, Luigi Infantino, Giralamo Marziano, Gina Pontrelli, Ferdinando Greco, Cosimo Milone, Ferdinando Murolo, Maria Antonia Coporto, Francesco Copotorto, Cristofaro Chiapparino. **Længde:** 110 min. **Prem:** 2.3.83 - TV.